

Filozofická
fakulta

Výroční zpráva

Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Akademický rok 2020/2021

Filozofická
fakulta

Vážené dámy, vážení pánové, vážení příznivci Centra judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových (CJS) Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (FF UPOL),

Je to již dva roky, co nás celosvětová pandemie donutila hledat nové cesty jak ve výuce, tak ve vědě. Doba, kterou prožíváme, není jednoduchá. Postavila před nás celou řadu výzev, které se zprvu zdály být hrozné, ale díky dobré vůli, podpoře a odhodlání jsme se jim dokázali nejen přizpůsobit, ale v mnoha ohledech je také využít k dalšímu vývoji a růstu. Dovolte, abych Vás seznámila s **aktivitami naší instituce v akademickém roce 2020/2021**. I přesto že de facto celý proběhl v nestandardním režimu, podařilo se nám udržet výuku v hybridním či online módu, dokončili jsme několik stávajících a započali několik nových projektů a uskutečnili jsme také řadu mimovýukových akcí pro odbornou i širokou veřejnost. To by nebylo možné bez mimořádného nasazení členů CJS, jejichž odborné činnosti ale také lidského přístupu si velmi vážím. Tato kombinace činí nadále CJS ojedinělou institucí nejen v rámci ČR, ale i v zahraničí a je jednou ze základních motivací uchazečů o studium.

Výuka v ZS 2020/LS 2021

I přesto, že pandemie přesunula od poloviny října výuku do online prostředí, byli jsme na základě zkušeností z předchozího akademického roku schopni pružně zareagovat a výuku bez větších problémů plnohodnotně realizovat. Se studenty prvního ročníku, pro které je osobní kontakt v novém akademickém prostředí nejdůležitější, jsme stihli ještě v prvním semestrovém týdnu absolvovat tradiční **dvoudenní exkurzi po židovských památkách Čech a Moravy**. Tentokrát jsme navštívili lokality spojené s dějinami velkých a významných židovských obcí na jižní Moravě, tedy v Mikulově a v Brně. Akce se účastnili i studenti vyšších ročníků studia, kteří fungují jako tutoři nově zapsaných judaistů. I po nuceném zavedení distanční výuky na zbytek akademického roku jsme se studenty zůstali v živém spojení a díky využití online nástrojů jsme mohli realizovat nejen tradiční přednášky a semináře, ale i filmová promítání a oslavy židovských svátků. O tom, že se nám podařilo zachovat odpovídající kvalitu výuky, svědčí především pozitivní studentská evaluace, která již několik let probíhá na Univerzitě Palackého online.

Filozofická
fakulta

Foto: archiv CJS

CJS tradičně otvírá nejen kurzy pro studenty vlastních studijních programů, ale také kurzy pro zájemce z celé UP. V posledních několika letech zaznamenávají největší zájem jazykové kurzy, a to především **kurzy arabštiny a také moderní hebrejštiny. Zejména výuku moderní hebrejštiny se nám díky projektu Academic Jewish Studies - Jewish Language Teaching Fellowship (The Rotschild Foundation Europe, 2020-2023) podařilo rozšířit** tak, abychom mohli nabídnout kurzy včetně konverzace s rodilým mluvčím pro tři úrovně znalosti jazyka – začátečníky, středně pokročilé a pokročilé studenty bakalářských, magisterských i doktorských studijních programů. Od 1.1.2020 působí v CJS díky projektu zkušený lektor s výbornou znalostí češtiny Mgr. Peer Friedmann. Moderní hebrejštinu CJS nadále nabízí i pro veřejnost v rámci programu celoživotního vzdělávání.

Filozofická
fakulta

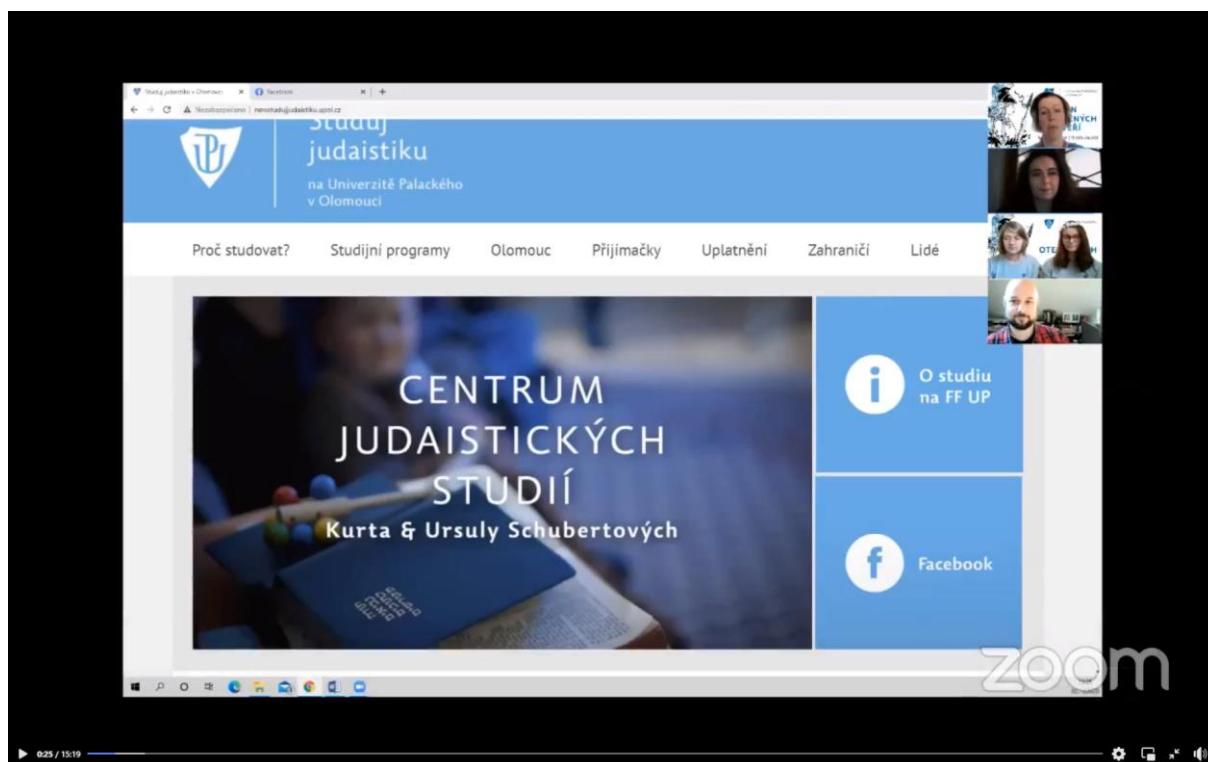

Foto: archiv CJS

Vyučující CJS také nadále garantují a vyučují kurzy s judaistickou tematikou, integrované do studijních plánů příbuzných studijních programů na Filozofické fakultě UPOL (Religionistika, Germanistika, Bohemistika).

Velkému zájmu se tradičně těšil **Cyklus judaistických přednášek pro veřejnost**, který CJS pořádá ve spolupráci s odborníky z domácích i zahraničních spolupracujících institucí. Díky online přenosu se zajímavá témata a diskuze navíc podařilo dostat k ještě většímu počtu sledujících. S přednáškou vystoupili v akademickém roce 2020/21 tyto přednášející: Terezie Dubinová: "Občanský, umělecký a spirituální aktivismus v Izraeli: Co se z médií nedozvíte" (12.10.2020); Ingeborg Fialová (FF UPOL): „Hugo Bettauer“ (14.10.2020); Hana Nováková (FF UPOL): „Islámské umění“ (21.10.2020); Pavel Sládek (FF UK): „Jehuda Leva Ben Besal'el – Maharal“ (11.11.2020); Štěpán Zbytovský (FF UK): „Časopis Die Wahrheit“ (18.11.2020); Štěpán Menaše Kliment (ŽOB): "Současný život židovské obce" (7.4.2021); Marcela Sulak (BIU): „Mother, Bible, and the Nation—in the poetry of Orit Gidalí“ (14.4.2021); Irena Kalhousová (FF UK): „Palestinsko-izraelský konflikt“ (21.4.2021); Přemek Zbončák: „Reflexe nakby v palestinské literatuře“ (28.4.2021); Jakub Szánto (FF UK): „Z Izrastiny s láskou“ (28.4.2021).

Výzkum, projekty a významné publikace

Členové CJS pokračovali ve svých výzkumných projektech podporovaných zahraničními i domácími grantovými institucemi:

“Averroes Edition” (Thomas Institute, Univerzita v Klíně nad Rýnem, Německo, řešitel Tamas Visi)

“Revitalisation of the Moravian Jewish Heritage Research” (excelentní výzkumný projekt, UPOL, 2017-2021). V rámci projektu vznikla a byla publikována řada mimořádně přínosných studií v renomovaných odborných periodících a kolektivních monografiích:

- VISI, Tamas. “Jewish Physicians in Late Medieval Ashkenaz,” *Social History of Medicine* 32 (2019): 670-690
- VISI, Tamas. “The Chronology of John the Baptist and the Crucifixion of Jesus of Nazareth,” *Journal for the Study of the Historical Jesus* 18 (2020): 3-34
- CRHOVÁ, Marie. „State-sponsored antisemitism in Communist Czechoslovakia.“ In: *Perceptions and Prejudice*, Michal Miller and Luca Varadi (eds.), Central European University Press, Budapest, 2021.

Mimo tento projekt byly připraveny a publikovány další mimořádně přínosné studie Lenky Uličné o nálezech v moravských genizách:

- ULIČNÁ, L. „Genizy venkovských synagog“. Lhoták, J. *Vlastivědný sborník Muzea Šumavy*. Sušice: Muzeum Šumavy Sušice, 2020, s. 297-305. ISBN 978-80-87235-12-6
- ULIČNÁ, L. „Amulets Found in Bohemian Genizot – A First Approach“. Denz, R. Rudolf, G. *Genisa-Blätter III*. Potsdam: Universitätsverlag Potsdam, 2020, s. 69-80. ISBN 978-3-86956-470-8.

Projekt **„Podpora malých strategicky významných oborů na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci“** (UPOL, 2016-2021), zaměřený na meziuniverzitní spolupráci. CJS v rámci tohoto projektu rozvíjí společné aktivity zejména s Pražským centrem židovských studií (PCŽS; Univerzita Karlova v Praze)

Významný projekt **“Academic Jewish Studies Research Consortia. Hebrew Science in a European Context: Research Collaboration Olomouc-Cologne”** (The Rothschild Foundation Europe, 2019-2023) pod vedením Tamase Visiho, který je výsledkem spolupráce s partnerskou institucí Thomas Institute Univerzity v Kolíně nad Rýnem

V rámci druhé fáze projektu IGA (FF UPOL 2020/2021) **„Židovská kulturní a intelektuální historie Olomouce – specializovaná tištěná mapa“** byla v tištěné podobě zpřístupněna specializovaná interaktivní mapa, provázející formou mobilní aplikace zájemce po dějinách olomoucké židovské komunity a jejího kulturního a uměleckého dědictví, vytvořená v předchozí pilotní fázi projektu.

Filozofická
fakulta

Hlavním cílem projektu však bylo na základě archivního výzkumu pramenných materiálů a databází k dějinám olomouckých Židů a následné geoinformatické a kartografické analýzy, využívající nástrojů geografických informačních systémů (GIS), vytvořit ve spolupráci s Katedrou geoinformatiky Přírodovědecké fakulty UPOL **specializovanou mapu s odborným obsahem typu Nmap (v digitální a tištěné podobě), s předběžným titulem *Geoinformatické zmapování základních vzorců usazování židovské komunity v jednotlivých zónách města Olomouce a jeho okolí v důsledku historicko-politického vývoje.***

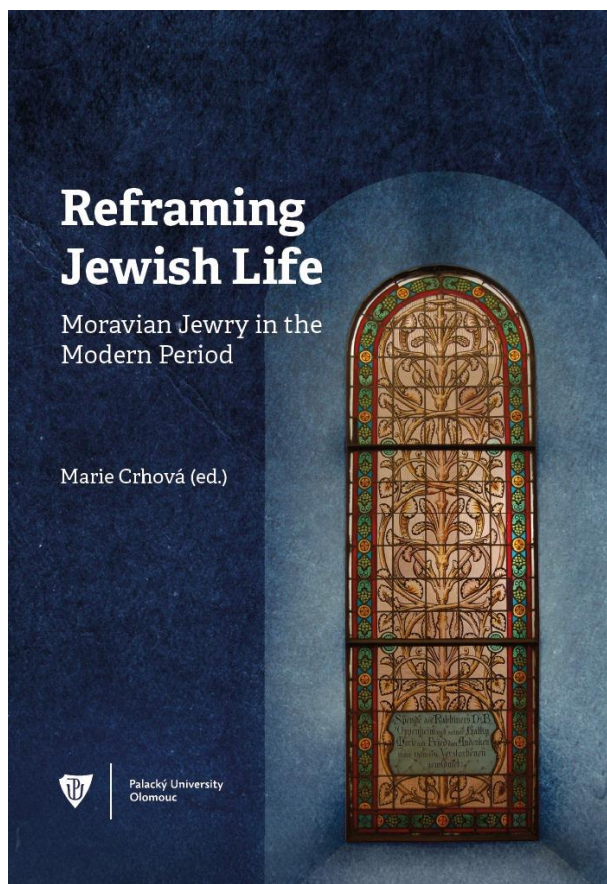
Výstup první fáze projektu, mobilní aplikace „Olomouc židovská“, která vznikla ve spolupráci s Edukačním oddělením Muzea umění Olomouc, získala během prvních měsíců po uvedení velký ohlas mezi širokou veřejností. Prvním odběratelem interaktivní specializované mapy pro využití v oblasti turistického ruchu se stalo Statutární město Olomouc a zájem dalších měst je již nyní znatelný. Mapa byla prezentována na několika mezinárodních fórech (Mezinárodní studentská konference *Students Voice* Olomouc 2020 a Paideia Stockholm Alumni Conference 2021). Pro veřejnost byla slavnostně uvedena online prezentací Muzea umění Olomouc 10. června 2021, sledovat lze na linku: <https://youtu.be/yCn7mq-UfK8>. Reportáže o aplikaci odvysílalo několik stanic českého

Filozofická
fakulta

veřejnoprávního rozhlasu (ČR Plus, ČRO Proglas, ČR - pořad Šalom Alejchem) a televize (ČT 24, ČT 2 - pořad Křesťanský magazín). Aplikaci do mobilního zařízení s operačními systémy Android a iOS si lze stáhnout na webu actionbound.com/bounds. V aplikaci je následně nutno vyhledat bound „Olomouc židovská“ pro českou verzi nebo „Jewish Olomouc“ pro anglickou verzi.

V roce 2020 vyšla **kolektivní monografie *Reframing Jewish Life. Moravian Jewry in the Modern Period***, kterou edičně připravila Marie Crhová a do níž vedle ní přispěla řada členů olomouckého Centra judaistických studií (Ivana Cahová, Marie Krappmann, Daniel Soukup, Lenka Uličná) a několik domácích a zahraničních badatelů (Daniel Baránek, Karl E. Grözinger, Alicja Maślak-Maciejewska). Kniha v sedmi esejích představuje komplexní transformaci uzavřeného světa moravských Židů v otevřenou společnost moderní doby. Ukazuje napětí mezi tradicí, sekulární kulturou a novodobými společenskými změnami, úskalí a výhody začleňování do většinové společnosti, to vše na pomezí integrace a exkluzivity.

Filozofická
fakulta

V roce 2020 vydalo vydavatelství Grada také obrazovou publikaci *Sedmero požehnání*, která obsahuje fotografie Jindřicha Buxbauma, dokumentující setkání tradičních Židů nejrůznějších směrů u hrobů významných učenců, rabínů a cadiků, o nichž vypráví doprovodné texty Daniela Soukupa z CJS. Předmluvu a doslov k publikaci napsal rabín Efraim K. Sidon, úvodní text pak jedinečný znalec chasidismu Marcin Wodzinski.

Konference, workshopy

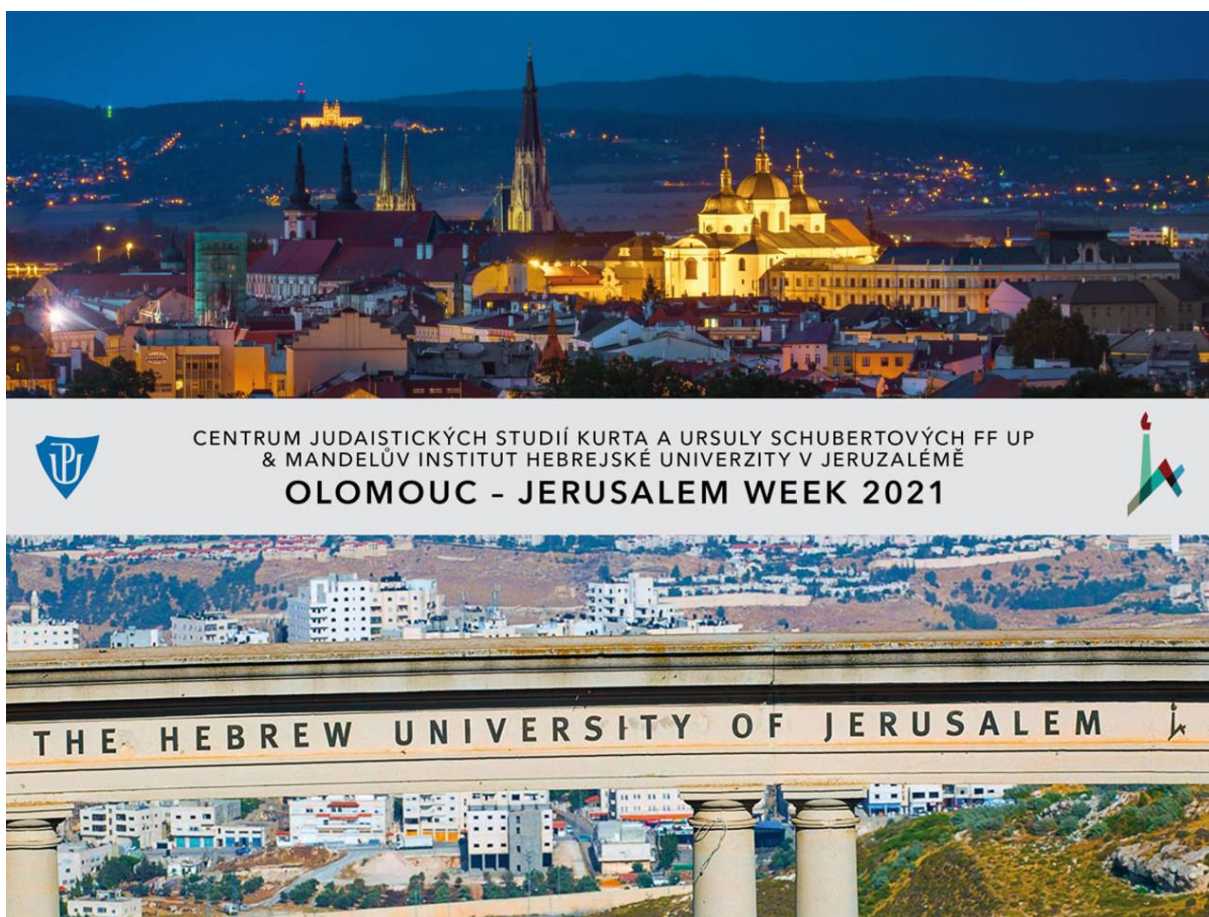
V omezeném režimu se 27. listopadu 2020 uskutečnil online **9. Mezinárodní studentský workshop *Judaism and Jewish Studies in the Modern World. The Students Voice***. CJS ve spolupráci s Pražským centrem židovských studií přivítalo v online prostoru magisterské studenty obou institucí, kteří prezentovali své závěrečné nebo projektové práce. Tematický záběr byl poměrně široký, od profilu pražského rabinátu na přelomu 19. a 20. století, přes historii instituce izraelského velvyslanectví v ČR až po obrazy dětství a vnímání dětí v *Sefer hasidim*. Prezentované příspěvky komentovali vždy recipročně pedagogové z FF UP a FF UK.

Filozofická
fakulta

Mezinárodní mobilita

I přes výrazně omezené možnosti cestování v souvislosti s pandemií COVID-19 v roce 2020 a 2021 pokračovaly i nadále zejména studentské mobility. V rámci projektu Erasmus+ absolvovali celkem 4 studenti CJS FF UPOL semestr na **Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě (HUJI)** a na univerzitě **Bar Ilan (BIU)** v Ramat Gan.

Navzdory výpadku mezinárodních akademických mobilit se nám podařilo zrealizovat dlouho plánovaný **meziinstitucionální workshop *Olomouc-Jerusalem Week 2021***, který CJS hostilo ve svém virtuálním prostoru v týdnu mezi 24.-28.5.2021. Jednalo se o jeden z výstupů několikaleté spolupráce mezi CJS a Mandelovým institutem Hebrejské univerzity v Jeruzalémě, prohlubované nejen v rámci programu mezinárodních mobilit Erasmus+. V cyklu komentovaných přednášek následovaných živou diskuzí vystoupili judaisté obou institucí, Eli Lederhendler, Benjamin Brown, Reimund Leicht, Tamas Visi a

Marie Crhová. Opatření v souvislosti s pandemií Covid-19, kvůli kterým nebylo možno uskutečnit plánované mezinárodní mobility osobně, byla nakonec důvodem vzniku nového formátu mezinárodní výukové akce, která se v on-line prostoru otevřela jak studentům obou institucí, tak také širší odborné veřejnosti. Otevřené fórum, kterého se účastnili významní mezinárodní akademici a akademičky, jako např. Sarah Stroumsa, Yehuda Halper a další, poskytlo prostor pro nová témata a perspektivy zkoumání starších i moderních židovských dějin. Poukázalo na úskalí nových interpretací historie židovského nacionalismu a sionismu, přesahy židovsko-křesťanského myšlení a dosud neprobádané oblasti výzkumu podob východoevropské židovské mystiky. Studenti tak získali v koncentrované formě benefity přednášky zahraničních odborníků, workshopu i mezinárodní konference. Mimořádně přátelská atmosféra je zároveň motivovala ke konstruktivním konfrontacím v rámci diskuzí.

Meziinstitucionální vztahy se zahraničními partnery zejména v Izraeli (BIU a HUJI) se nám daří dlouhodobě rozvíjet na řadě úrovní díky dobrým pracovním a kolegiálním vztahům mezi akademiky jednotlivých institucí a také díky aktivitám Evy Kalousové z CJS, která je zároveň zaměstnána na Zahraničním oddělení UPOL. Spolupráce s Hebrejskou univerzitou v Jeruzalémě by měla dospět k jednomu ze svých cílů, kvůli Covidu již dvakrát odložené **mezinárodní letní škole “Schismatics, Heretics, and Religious Crisis: Frankism and the Turbulent 18th Century in East Central European Jewry”** v srpnu 2022.

Praxe a stáž

V rámci odborných praxí a stáží se studenti CJS mimo jiné podíleli na katalogizaci judaik z knihovny profesora Gada Freudenthala, která byla díky intervenci Tamase Visiho z CJS slavnostně uložena ve Vědecké knihovně v Olomouci. CJS nadále úspěšně spolupracuje s partnerskými odběratelskými institucemi: Památník Yad Vašem v Jeruzalémě, Centropa ve Vídni, Židovské muzeum v Praze, Synagoga Loštice – sdružení Respekt a tolerance, regionální Muzea v ČR. Nově se připravuje spolupráce s Muzeem bez hranic ve Vídni (Museum With No Fronties).

Filozofická
fakulta

Kulturní a populárně naučné akce pro veřejnost

Situace kolem COVID-19, představující zásadní odmlku ve všech aspektech veřejného života, se dotkla i multižánrového festivalu **Dny židovské kultury Olomouc**, který CJS každý rok pořádá. I přes řadu obtíží se podařilo ve dnech 12.-20.10.2020 uskutečnit jeho 13. ročník s podtitulem **Re:START**. Festival zareagoval pružně na aktuální situaci s cílem interpretovat tuto césuru, dotýkající se všech aspektů

veřejného života, jako příležitost a výzvu. Příležitost soustředit se na to, co nás obklopuje, na domácí tvorbu. Představit domácí autory a popřát jejich produkci dostatek prostoru. Výzvu k tomu, nahlédnout krizi z různých perspektiv, představit díla, která z krize vyrůstají a ukazují jak v krizi nikoliv pouze přežít, ale skutečně ŽÍT a toto téma vnést také do prostoru odborné diskuze. V online přednáškách a streamech se představili přednášející

Theresie Dubinová (přednáška "Občanský, umělecký a spirituální aktivismus v Izraeli: Co se z médií nedozvíte"); Ingeborg Fialová (přednáška "Hugo Bettauer"); Ivana Cahová (přednáška k problematice "Stalags" a moderovaný rozhovor s izraelským režisérem Ari Libskerem), Daniel Soukup (moderovaný rozhovor s fotografem Jindřichem Buxbaumem k výstavě Sedmero požehnání), bylo streamováno hudební vystoupení skupin David Dorůžka Trio a Mishigas. Filmová sekce se zaměřila na reflexi dosud největší krize nejen evropského židovstva - šoa a sledovala rozdílné přístupy a v českém prostředí nepříliš známé perspektivy a způsoby umělecké reprezentace této ahistorické události zejména v izraelské společnosti, literatuře a filmu (Stalags, Ari Liebsker, IZR 2008; Pizza in Auschwitz, Moshe Zimmermann, IZR, 2008; Ein Apartment in Berlin, Alice Agneskirchner, GER-IZR, 2014; Město bez Židů | Die Stadt ohne Juden, Karl Bresslauer, AUS 1924, s hudebním doprovodem Petr Wajsar Orchestr BERG, Praha). Festival byl realizován ve spolupráci s Muzeem umění Olomouc a Židovskou obcí, pod záštitou velvyslance Státu Izrael, J. E. Daniela Merona a Magistrátu města Olomouce.

Filozofická
fakulta

Podrobnější informace o aktivitách CJS najdete na:

- webu: <https://judaistika.upol.cz>
- mikrowebu: <http://newstudujjudaistiku.upol.cz/>
- Facebooku: <https://www.facebook.com/CJSFFUP>
- Instagramu: https://www.instagram.com/judaistika_upol/
- Na webu CJS se můžete také nově seznámit s našimi úspěšnými absolventy: <https://judaistika.upol.cz/uchazeci/uspesni-absolventi/>

Děkuji Vám za pozornost, spolupráci a projevenou přízeň a budu se těšit, že i v dalším akademickém roce budeme moci sdílet naše aktivity nejen se studenty a kolegy z CJS a z dalších institucí UPOL, se zájemci z domácího a zahraničního akademického prostředí, ale i s příznivci z řad široké veřejnosti. Jsme přesvědčeni, že tzv. třetí role univerzity, spočívající ve vztahu ke společnosti nad rámec role vzdělávací a výzkumné, by měla nadále nabývat na důležitosti a soustředíme se na zprostředkování výsledků výzkumu široké veřejnosti kvalitní a srozumitelnou formou.

Za CJS

Ivana Cahová, vedoucí katedry